

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

**ÜLKEMİZE SIĞINAN SURİYE VE IRAK
VATANDAŞLARININ BARINDIKLARI
ÇADIRKENTLER HAKKINDA İNCELEME RAPORU**

-5-

**24. Dönem 5. Yasama Yılı
2014**

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ÜLKEMİZE SIĞINAN SURİYE VE İRAK VATANDAŞLARININ BARINDIKLARI
ÇADIRKENTLER HAKKINDA İNCELEME RAPORU -5-

I. BAŞLANGIC

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun “Türkiye’de bulunan mülteciler, sığınmacılar ve yasadışı göçmenlerin sorunlarına ilişkin incelemelerde bulunmak üzere” kurduğu Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL, Kahramanmaraş Milletvekili Sıtkı GÜVENÇ, Ordu Milletvekili İhsan ŞENER, Tunceli Milletvekili Hüseyin AYGÜN, Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU ve Van Milletvekili Kemal AKTAŞ’tan oluşan Alt Komisyon¹, Suriye Arap Cumhuriyeti ve Irak Cumhuriyeti’nde meydana gelen olaylar sonucu Türkiye’ye sığınan Suriye ve Irak vatandaşlarının Mardin ve Şanlıurfa illerinde geçici korumaya alındıkları barınma merkezlerinde inceleme yapma kararı almıştır.

23-24 Ekim 2014 tarihlerinde yapılan incelemeye, Komisyon Başkanı Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer ÜSTÜN, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL, Kahramanmaraş Milletvekili Sıtkı GÜVENÇ, Ordu Milletvekili İhsan ŞENER, Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU ve Van Milletvekili Kemal AKTAŞ katılmış; ayrıca Yasama Uzmanı Gökhan PİRİ Alt Komisyona eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

Alt Komisyon, nasıl şartlarda yaşadıkları, temel ihtiyaçlarını ne şekilde karşıladıkları, herhangi bir kötü muamele görüp görmedikleri ve benzeri sorulara cevap bulmak üzere Suriyeli ve Iraklı sığınmacıların yaşadıkları toplanma ve barınma merkezlerinde incelemeler yapmaya karar vermiştir. İlki 18-19 Ocak 2012 tarihlerinde, ikinci ise 3-4 Eylül 2012 tarihlerinde olmak üzere iki defa Hatay’daki barınma merkezlerinde, 13-14 Mart 2013 tarihlerinde Adıyaman ve Şanlıurfa’daki barınma merkezleri ile 14-15 Kasım 2013 Kilis ve Kahramanmaraş’taki barınma merkezlerinde incelemelerde bulunmuştur.

---

¹ Alt Komisyon üyeleri 23 Ekim 2013 tarihinde yeniden belirlenmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Alt Komisyon bu çalışmaların devamı olarak, bu defa Mardin Midyat ile Şanlıurfa Viranşehir ve Suruç'taki barınma ve toplanma merkezlerindeki sığınmacıların durumunu yerinde gözlemlemek üzere incelemeler gerçekleştirmiştir. Bu inceleme Mardin Midyat'taki barınma merkezinde barındırılan Ezidi sığınmacılar ile Ayn el-Arab/Kobani'deki çatışmalardan kaçarak Suruç'a sığınanların durumlarını yerinde gözleme amacı taşıması sebebiyle bir ilk teşkil etmektedir.

III. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

İncelemelerde il ve ilçe mülki idare amirleri ve diğer idari yetkililerden bilgi alınmıştır. Mardin'de Midyat Geçici Barınma Merkezinde Suriye ve Irak vatandaşlarıyla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve barınma merkezlerindeki faaliyetler incelenmiştir. Şanlıurfa'da ise Viranşehir Geçici Barınma Merkezinde, Suruç Lojistik Merkezinde ve Suruç Toplama Merkezinde yerinde incelemeler yapılmıştır. Buralarda yaşayan Suriye vatandaşlarıyla görüşmeler gerçekleştirilmiş; lojistik depolar ve barınma merkezlerindeki faaliyetler gözlemlenmiştir.

IV. İNCELEMELER

1. Genel Bilgi

Suriye Arap Cumhuriyeti'nde meydana gelen olaylar sonucu ülkeden kaçan 252 kişilik ilk grup, 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay'ın Yayladağı İlçesi Güveççi Köyü bölgesinden giriş yapmıştır. Suriye'deki şiddet olaylarının artmasına paralel olarak hem bu bölgeden hem de Hatay'ın Altınözü ve Reyhanlı başta olmak üzere diğer bölgelerinden de girişler devam etmiştir. Bu girişler içinde bulunduğumuz 2014 yılında da devam etmekte ve raporun yazıldığı tarih itibariyle 1.627.000 gibi bir rakama ulaşmaktadır.

Suriye vatandaşlarının kitlesel olarak ve yoğun biçimde sınır noktalarına gelmeleri üzerine kendilerine “geçici koruma” statüsü verilerek çadırkent, konteynerkent ve diğer konaklama biçimlerinde barındırılmak suretiyle koruma altına alınmışlardır. Geçici koruma statüsünün sonucu olarak, açık kapı politikası uygulanmakta ve rızası dışında kimsenin geri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

gönderilmemesi ilkesi benimsenmekte, güvenlikleri tam olarak sağlanmakta ve insani yardımlar yapılmaktadır.

Suriye vatandaşlarının kabul ve barınmalarına ilişkin iş ve işlemler İçişleri Bakanlığı'nın 30.03.2012 tarihli "Türkiye'ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge"si doğrultusunda yürütülmektedir.

Konuyla ilgili en kapsayıcı ve güncel mevzuat Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)'ın ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen ya da sınırlarımızı geçen yabancılardan, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu çerçevesinde uluslararası koruma talebi bireysel olarak değerlendirmeye alınamayanlara sağlanabilecek geçici koruma işlemlerinin usul ve esaslarını belirleyen 22.10.2014 tarihli Geçici Koruma Yönetmeliği'dir.

Ülkemizde Ekim 2014 itibariyle toplam 1.627.000 Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır. 20 Ekim 2014 tarihi itibarıyla ülkemizdeki barınma merkezlerinde bulunan Suriyeli ve Iraklı sayısı 223.996'dır. Bunlar 10 ilimizde bulunan 16 çadırkent, 6 konteynerkent ve 1 barınma alanında yerleşik haldedirler.

Halen Hatay'da beş, Şanlıurfa ve Gaziantep'te dört ve Kilis ve Mardin'de iki, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adıyaman Adana ve Malatya'da birer barınma merkezi kurulmuştur. Nüfus olarak en kalabalık barınma merkezleri Şanlıurfa ilinde olup, burayı Kilis, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Malatya ve Mardin izlemektedir.

Bugüne kadar ülkesine dönen Suriyelilerin sayısı 324.738'dir. Geri dönüşlerin tümü, rızaları doğrultusunda ve Birleşmiş Milletler (BM) Mülteciler Yüksek Komiserliğinin gözetiminde gerçekleşmiştir.

Barınma imkânları, AFAD'ın koordinatörlüğünde Valilikler ve Türk Kızılayınca sağlanmaktadır. Çalışmalara sivil toplum kuruluşları ile uluslararası kuruluşlar da destek vermektedir. Tüm konteyner ve çadırkentler AFAD tarafından belirlenmiş standartlara göre oluşturulmakta ve yönetilmektedir. Konteynerkent ve çadırkentlerin yönetimi mülki idare

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

amirlerince yürütülmektedir. Barınma merkezlerinin her biri birden fazla mahalleye bölünerek kontrol edilmektedir. Her mahallede seçilmiş veya belirlenmiş muhtar olup, muhtarlardan oluşan heyetler barınma merkezlerinin yönetimine istişare çerçevesinde katılmaktadırlar. Tüm merkezler güvenlik, gıda, temizlik, alt yapı, eğitim, sosyal ve dini hizmetler kesintisiz sürdürülebilecek şekilde imkânlarla donatılmıştır.

2. Mardin İlinde Yapılan İncelemeler

Mardin Valiliğinden Heyet'e verilen bilgilere göre 23.10.2014 tarihi itibariyle Mardin'de 71.736 Suriyeli ve Iraklı sığınmacı bulunmaktadır. Bu sığınmacıların 6034'ü AFAD'a bağlı kamplarda yaşamaktadır. Geri kalan 65.792'si kampların dışında barınmaktadır.

Heyet Midyat'taki incelemelerinden önce Mardin şehir merkezinde Suriye Dayanışma Platformunu ziyaret etmiştir. 46 sivil toplum kuruluşunun katılımıyla oluşturulan bu oluşum AFAD'a bağlı kamplar dışında ilde kalan 1700 sığınmacı aileye yardım etmektedir. Bu kapsamda sığınmacıların elbise, erzak, ilaç ve ev kirası gibi ihtiyaçları karşılanmaktadır. Birkaç emekli kamu çalışanının tamamen gönüllülük esasına göre yürüttüğü bu faaliyetler Heyet tarafından son derece takdirle karşılanmıştır.

2.a. Midyat Barınma Merkezi

Mardin ili sınırları içinde Midyat ve Nusaybin ilçelerinde iki adet barınma merkezi bulunmaktadır: Midyat ve Nusaybin Barınma Merkezleri. Nusaybin Barınma Merkezi ise 13.500 kapasiteli olup hâlihazırda Irak'tan gelebilecek olası göç dalgasına karşı hazır bekletilmektedir. Yerinde incelenen Midyat Barınma Merkezinin, incelemenin yapıldığı 23.10.2014 itibariyle toplam nüfusu 6034'tür. Mevcudun 2911'i Suriyeli sığınmacılardan 3123'ü Iraklı Ezidi sığınmacılardan oluşmaktadır.

Suriye ve Irak vatandaşları kamplara sınırdan kendiliğinden veya yönlendirilerek gelmektedirler. Kampa ilk girişlerinde, pek çoğunun kimliklerini tespiti yarayan herhangi bir belgeye sahip olmamaları nedeniyle parmak izleri alınmak suretiyle verilen tanıtım kartları

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

basılmaktadır. Daha sonra sağlık kontrolünden geçirilmekte, varsa çocuklarının aşıları yapılmakta ve kendilerine verilen bir aylık temizlik malzemesiyle birlikte konteynerlerine yerleştirilmektedirler.

Merkezin dış güvenliği Jandarma Komutanlığınca, iç güvenliği özel güvenlik personeline sağlanmaktadır. Tesiste ortak alanları gözlemek üzere kamera sistemi de mevcuttur.

Kampta ilk başlarda uygulanan sıcak yemek uygulaması bulunmamakta, sığınmacılara verilen kartlar vasıtasıyla buldukları barınma merkezindeki marketlerden alışveriş yapmaları ve buradan temin ettikleri gıda ile kendilerinin yemek yapmaları sağlanmaktadır. Bu kapsamda her bir sığınmacının kartına 60 TL'si Dünya Gıda Programı (WFP) tarafından, 25 TL'si ise Türkiye (AFAD) tarafından, aylık 85 TL yüklenmektedir.

Kampta eğitim Birleşmiş Milletler'in katkısıyla oluşturulan iki katlı ve 12 derslikli prefabrik bir binaya sahip, barınma merkezi okulunda verilmektedir. İlkokul, ortaokul ve liseden oluşan okulda Arapça ve Türkçe eğitim yapılmaktadır. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından görevlendirilen Türk öğretmenlerin yanında 61 Suriye uyruklu gönüllü öğretmen görev yapmaktadır. Okulda geçtiğimiz eğitim-öğretim yılında 915 öğrenci eğitim görmüştür. Yapılan incelemelerde okulun fiziki imkanlar, araç-gereç ve müfredat açısından yeterli olduğu gözlenmiştir.

Eğitim faaliyetlerinin yanında Türkçe, giyim, nakış, kuaförlük gibi 10 çeşit kurs faaliyeti düzenlenmektedir. Geçtiğimiz yıl bu kurslarda 1727 sığınmacı eğitim görmüştür.

Kampta sağlık hizmeti Sahra Hastanesinde 24 saat esasına göre verilmektedir. Hastanede 2'si uzman 9 doktor ve 26 yardımcı sağlık personeli olmak üzere 35 görevli bulunmaktadır. Kampta verilen bütün sağlık hizmeti ve ilaçlar herhangi bir ücret alınmadan yapılmaktadır. Sağlık çalışanlarının üst düzey gayretleri neticesinde günde ortalama 300-400 sığınmacı hasta muayene edilmektedir. Ayrıca Kamp dışında yaşayan 4470 sığınmacıya da bahsedilen kamp içindeki sahra hastanesinde sağlık hizmeti verilmektedir.

Heyet incelemeleri sırasında Suriyeli sığınmacılarla ve kendi aralarından seçtikleri temsilcilerle görüşüp bilgi almıştır. Yapılan görüşmede Suriyeli geçici sığınmacılar, kampta

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

---

bütün ihtiyaçlarının karşılandığını ve bu nedenle Türkiye ye ve Türk halkına şükranlarını sunduklarını belirtmişlerdir.

Iraklı Ezidi sığınmacılar yapılan görüşmelerde; en güvenli yer olarak bildikleri Türkiye'ye sığındıklarını ve Türkiye'ye kendilerine zor günlerinde kucak açtığı için teşekkür ettiklerini söylemişlerdir. Görüşülen Ezidiler, bundan sonra ülkelerine dönmek istemediklerini ve Avrupa ülkelerine gitmek istediklerini bildirmişlerdir. Bu talepleri için yetkili organın BM Mülteciler Yüksek Komiserliği olduğunu ancak BM yetkililerinin bugüne kadar kendileriyle görüşmediklerini bildirmişlerdir.

Suriyeli ve Iraklı Ezidi sığınmacılar özellikle Midyat Kaymakamı Oğuzhan BİNGÖL ve diğer AFAD görevlilerinin özverili çalışmaları nedeniyle kendilerine minnettar olduklarını belirtmişlerdir. Sığınmacıların yakındıkları bir konu kamptan çıkarak 15 gün içinde gelmeyen eş ve akrabalarının yeniden kampa alınmamasıdır. AFAD görevlilerinden alınan bilgiye göre oluşturulan kamp kuralları kapsamında kamp dışına çıktıktan sonra 15 gün içinde gelmeyen kamp sakininin kamptan kaydı silinmekte, geri geldiğinde kampın kapasitesi dolu ise geri alınmamaktadır. Bu kural ailesi bölünenler için dahi esnetilmemektedir.

Komasyon heyetine iletilen bir diğer yaygın şikayet, çadırların zamanla eskidiği yönündedir. Yetkililerden alınan bilgiye göre çadırların kullanım süresi dolan veya yırtılanların periyodik olarak değiştirilmektedir. Sığınmacılar ayrıca marketten aldıkları malzemeleri çadırlara taşımakta zorlandıklarını söylemişlerdir.

3. Şanlıurfa İlinde Yapılan İncelemeler

Şanlıurfa Valiliğinden Heyet'e verilen bilgilere göre 20.10.2014 tarihi itibarıyla Şanlıurfa'da toplam 227.334 Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır. Bu sığınmacıların 79.018'i AFAD'a bağlı kamplarda yaşamaktadır. Geri kalan 148.326'sı kampların dışında barınmaktadır.

3.a. Viranşehir Geçici Barınma Merkezi

Viranşehir Geçici Barınma Merkezi Alt Komisyonca 24 Ekim 2014 tarihinde ziyaret edilmiştir. Barınma merkezinde 15.707 çadır ve konteyner bulunmakta, kapasitesi 20.000 olan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

merkezde 20.165 kişi konaklamaktadır. Kampta Suriyeli sığınmacıların arasında yaklaşık 200 Türkmen aile de barınmaktadır. Merkezin dış güvenliği Jandarma Komutanlığınca, iç güvenliği ise özel güvenlik personeline sağlanmaktadır.

Barınma merkezinin yönetimi mülki idare amirliğince yürütülmektedir. Toplam 500 personel görev yapmaktadır. Ancak idareyi ve denetimi kolaylaştırmak amacıyla yedi mahalleye ayrılmıştır. Bu altı mahallede, mahalle temsilcilerini belirlemek üzere Mahalle Temsilcileri Seçimi gerçekleştirilmiştir. Birden fazla adaylı olan seçimler Suriyeliler için ilk demokratik seçim olması bakımından dikkate değerdir. Yapılan seçim sonucunda her mahallede, mahalleleri temsil eden birer muhtar seçilmiştir. Bunlar kamp sakinlerinin taleplerini, ihtiyaçlarını ve şikayetlerini yönetime bildirmekte ve kamp yönetimine istişari katkı sağlamaktadırlar.

Geçici barınma merkezinde, yöresel ve kültürel farklılık nedeniyle sıcak yemek uygulamasına son verilmiştir. Bunun yerine sığınmacılara birer kart verilmekte (Kızılaykart), kartlara kişi başı aylık 85 TL yüklenerek kamptaki marketlerden ihtiyaçlarını karşılamaları ve yemeklerini kendileri yapmaları sağlanmaktadır. 85 TL'nin 60 TL'si Dünya Gıda Programı tarafından, 25 TL'si ise Türkiye (AFAD) tarafından karşılanmaktadır. Bunun haricinde sığınmacılara herhangi bir nakit yardım yapılmamaktadır.

Tesiste bir sağlık merkezi bulunmakta olup, 2'si genel cerrah 2 aile hekimi toplam 28 sağlık personeli görev yapmaktadır. Günlük ortalama 300 sığınmacıya sağlık hizmeti verilmektedir. Bugüne kadar toplam 71.951 sığınmacı sağlık hizmeti almıştır. Hâlihazırda prefabrik bir hastanenin yapımı devam etmektedir. Geçici barınma merkezinde bugüne kadar 364 doğum gerçekleşmiştir. Doktorlarla yapılan görüşmede sığınmacıların bu durumun kültürlerinin parçası olduğunu söylediklerini belirtmişlerdir.

Geçici barınma merkezinde eğitim alanı spor alanı ve kurs alanı gibi sosyal tesisler bulunmaktadır. Sosyal tesislerde bilgisayar kursu, kuaförlük, Türkçe okuma-yazma, Kur'an kursu, halıcılık, mozaik, dikiş-nakış türünden kurslar gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda 74 sığınmacı Türkçe kursu almaktadır.

Barınma merkezinde eğitim hizmeti olarak; kreş, anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise teşkilatlanması bulunmaktadır. Toplam 62 derslikte toplam 6405 öğrenci öğrenim

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

görmektedir. Eğitimler 158 Suriyeli öğretmen ile 28 Türk öğretmen tarafından verilmektedir. Ayrıca rehberlik ve danışma birimde bugüne kadar yaklaşık 1500 sığınmacıya psiko-sosyal destek verilmiştir.

Eğitimde Suriye müfredatı uygulandığı için ağırlıklı olarak Arap öğretmenlerce eğitim verilmektedir. Türk öğretmenler tarafından Türkçe, İngilizce, Demokrasi ve İnsan Hakları ve benzeri dersler verilmektedir.

Gerek kamp içindeki gözlemler sırasında gerekse de görüşleri alınan mahalle muhtarlarınca üç konu gündeme getirilmiştir. Birincisi daha önce Midyat'ta da dile getirilen, kamptan çıkarak 15 gün içinde gelmeyen eş ve akrabalarının yeniden kampa alınmamasıdır. Kamp kurallarına göre kamp dışına çıktıktan sonra 15 gün içinde gelmeyen kamp sakininin kamptan kaydı silinmekte, geri geldiğinde kampın kapasitesi dolu ise geri alınmamaktadır. Bu kural ailesi bölünenler için dahi esnetilmemektedir. İkincisi ise çadırların eskidiği için değiştirilmesi isteğidir. Bu konu AFAD yetkilileriyle paylaşılmış ve ilgilenileceği bilgisi alınmıştır.

3.b. Suruç Lojistik Merkezi

Bilindiği üzere Suriye'de yaşanan çatışmalar Ayn el-Arab/Kobani bölgesi etrafında bir insani krize yol açmış ve binlerce insan Suruç ilçesindeki Mürşitpınar Sınır Kapısına yığılmıştır. Ülkemiz, bölgede yaşanan krize ilk günden itibaren kayıtsız kalmamış ve yardım elini uzatmıştır.

Şanlıurfa Valiliğinden alınan resmi rakamlara göre sadece Eylül-Ekim 2014 arasındaki dönemde Ayn el-Arab/Kobani bölgesinden ülkemize 190.874 sığınmacı giriş yapmıştır. Diğer taraftan söz konusu krizin başından itibaren IŞİD terör örgütünün kuşatması altında kalan şehre resmi rakamlara göre 820 tır dolusu insani yardım ulaştırılmıştır. Söz konusu bölgeden bugüne kadar yaklaşık 8.000'e yakın hasta/yaralı ülkemize kabul edilmiştir.

Komisyon heyeti de yaşanan bu insani krizi yerinde görmek, sığınmacıların durumu hakkında bilgi almak ve incelemelerde bulunmak için 24.10.2014 tarihinde Suruç ilçesini ziyaret etmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Heyet ilçede öncelikle AFAD'a bağlı toplanma merkezinde kalanlar ve kamp dışında kalanlara yönelik yardımların toplanıp dağıtıldığı Suruç Lojistik Merkezini incelemiştir.

Lojistik merkezi gıda ilaç çadır ve battaniye gibi temel ihtiyaç maddelerinin bulunduğu 5 depodan oluşmaktadır. Depoların ikisi Türk Kızılayı, üçü AFAD tarafından kullanılmaktadır. Başta Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi olmak üzere BM Uluslararası Göç İdaresi, Mavi Hilal ve İHH İnsani Yardım Vakfı gibi diğer yardım yapanların gönderdikleri malzemeler yine bu depoda toplanmaktadır.

İhtiyaca göre eksik kalan malzemeler en son AFAD tarafından tamamlanmaktadır. Toplanan insani yardım malzemeleri sosyal çalışmacılara iletilen talepler doğrultusunda 8 araçla kamplara, mahallelere ve köylere dağıtılmaktadır.

Lojistik merkezde Ankara, Yozgat Afyonkarahisar, Kayseri AFAD il müdürleri ekipleriyle birlikte özveriyle çalışmaktadır. Heyet, incelemesinde lojistik merkezinin iyi ve yeterli şekilde organize olduğunu tespit etmiştir.

3.c. Suruç Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO) Toplanma Merkezi

Ayn el-Arab/Kobani bölgesinden çok kısa zamanda yaşanan insani göç dalgası duruma acil önlem alınmasını gerektirmiş bu durum da AFAD'ın yapımı devam eden kalıcı kampları oluşturuluncaya kadar Suruç Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO)'un toplanma merkezine dönüştürülmesini zorunlu hale getirmiştir.

Heyet 24.10.2014 tarihinde Suruç Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO) Toplanma Merkezinde incelemeler yapmıştır. İncelemenin yapıldığı tarih itibarıyla 5350 Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır. Suriyeli Arap ve Kürt sığınmacıların yanında Suriyeli Türkmenler de kampta barınmaktadır. Sığınmacılar YİBO binasının yanında kurulan 107 çadırdaki kalmaktadır.

Toplanma merkezinde üç öğün yemek dağıtılmaktadır. Öğünler; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, İHH İnsani Yardım Vakfı ve AFAD tarafından Suruç Lojistik Merkezinde işbölümüyle hazırlanmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Suruç YİBO Toplanma Merkezinde başta AFAD İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bağlı olmak üzere çeşitli kurumlardan 115 personel görev yapmaktadır.

Sığınmacılar sınırdan alındıktan sonra sağlık taramasına tutulmakta, gerekli görülenler Suruç Devlet Hastanesinde tedavi edilmektedir. Bugüne kadar 980 sığınmacı hastaneye sevk edilmiştir. Halen toplanma merkezinde sağlık şikâyeti olan sığınmacılar yakın konumda bulunan Suruç Devlet Hastanesinde tedavi edilmektedir.

Toplanma merkezinde kalan Suriyeliler ile görüşmelerde, yapılan yardımlardan memnun olduklarını ve Türkiye'ye teşekkür ettiklerini belirtmişlerdir. Heyet ile görüşmede sığınmacılar, çocuklara eğitim verilmesini talep etmişlerdir. Bir diğer talep de meslek edindirme kurslarının açılması olmuştur.

Toplanma merkezinin acil ihtiyaçları karşılayan geçici bir alan olması nedeniyle eğitim-öğretim yapılamamaktadır. Bu iki eksikliğin AFAD tarafından yapımı devam eden 20.000 kişi kapasiteli kalıcı barınma merkezinin bitirilmesiyle giderileceği öğrenilmiştir.

3.d. Suruç Belediyesi Çadırkenti

Suruç'ta yapılan incelemelerde ziyaret edilen bir başka barınma merkezi de Suruç İlçe Belediyesinin oluşturduğu 1600 sığınmacının kaldığı çadırkent olmuştur. İlçe merkezinde bulunan çadırkentin alt yapı çalışmalarına Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin destek verdiği öğrenilmiştir. Öte yandan bazı çadırların Van Büyükşehir Belediyesinden temin edildiği görülmektedir. Bunun gibi ülkemizin birçok yerindeki yerel yönetimlerden gönderilen yardımlar görülmüştür.

Çadırkentte sığınmacıların yemek ihtiyacı yine sözü edilen işbirliği çerçevesinde, AFAD, Türk Kızılayı, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi tarafından birlikte karşılanmaktadır. Sığınmacıların sağlık sorunlarıyla ilgili muayene ve tedavileri Suruç Devlet Hastanesinde yapılmaktadır.

Heyetin Çadırkentte görüşülen sığınmacılarla yaptığı görüşmede yapılan faaliyetlerinden memnuniyetlerini *“Türkiye bize daha ne yapsın, apartman dikecek değil ya”* sözleriyle çarpıcı bir şekilde ifade etmişlerdir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Çadırkentte çocuk sayısının fazlalığı göze çarpmaktadır. Buna karşın bu çocukların eğitimine yönelik çalışmalar yapılması faydalı olacaktır. Ayrıca, yetkililerden çadırkentten elektrik altyapısında eksikliklerin öğrenilmiştir. Kış ayları yaklaşmadan bu sorunun çözülmesi gerekmektedir.

3.e. Suruç Devlet Hastanesi

Heyetin incelemelerinde Suruç Devlet Hastanesini de ziyaret etmiştir. Hastanede 10'u uzman toplam 20 doktor görev yapmaktadır. 50 yatak kapasitesine sahip hastanede günlük ortalama 200 sığınmacı tedavi edilmiştir. Bugüne kadar 5666 Suriyeli sığınmacı tedavi edilmiştir. Sığınmacılardan 48'ine genel cerrahi ameliyatı yapılmıştır.

Ayrıca bugüne kadar Ayn el-Arab/Kobani bölgesindeki çatışmalarda ateşli silahlarla yaralanan 857 kişi tedavi edilmiştir. Yetkililerden alınan bilgiye göre çatışmalarda yaralananlar Mürşitpınar sınır kapısının öte tarafından ekiplerce ivedilikle alınmakta ve tedavileri söz konusu hastanede yapılmaktadır.

V. DEĞERLENDİRME ve SONUC

Türkiye'de mülteciler, sığınmacılar ve yasadışı göçmenlerin durumu hakkında inceleme yapan Alt Komisyonca, Suriyeli ve Iraklı sığınmacıların içinde yaşadıkları durumu gözlemlemek üzere, daha önce Hatay, Adıyaman, Kilis ve Kahramanmaraş gibi sınır ve sınıra yakın illerde yapılan incelemelere ek olarak bu defa Mardin ve Şanlıurfa'daki barınma toplama ve lojistik merkezleri incelenmiştir.

İnceleme neticesinde;

1. Alt Komisyonca ziyaret edilen Mardin Midyat ve Şanlıurfa Viranşehir ve Suruç barınma merkezlerinde göze çarpan ilk durum, her ihtiyaca cevap veren ve standart işleyen bir sistemdir. Barınma merkezleri, koordinatör kurum olarak Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile barınma merkezlerini yöneten Valiliklerce işbirliği içinde idare edilmektedir. Sivil toplum kuruluşları ve belediyeler de barınma merkezlerine lojistik destek

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

---

sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Sağlanan tüm hizmetler ve imkanlar dikkate alındığında, barınma merkezleri, küçük bir Anadolu ilçesinde sağlanan bütün imkanlara sahiptir. Fiziki manada, barınma merkezlerinde önemli bir eksikliğe rastlanmamıştır. Özellikle AFAD'a bağlı farklı illerinden gelen ekipler büyük bir özveriyle görev yapmaktadır.

2. Üç barınma merkezinde görüşme yapılan sığınmacılar ve temsilcileri, gerek hizmetler, gerekse de bunların sunumu bakımından kayda değer bir şikayette bulunmamışlardır. Barınma merkezlerinin yönetim ve personelinden ve kendilerine yönelik davranışlarından memnuniyetlerini çok defa dile getirmişlerdir.
3. Bazı sığınmacıların gerek Mardin Midyat gerekse de Şanlıurfa Viranşehir'de Alt Komisyona ilettikleri şikayetlerden biri, kamplardan ayrılıp 15 gün içinde geri gelmeyenlerin kamptan kaydının silinmesi ve geri alınmamasıdır. Kamplara giriş çıkışlarda düzenin sağlanması ve kamplarda kalmak isteyip kapasite sınırı nedeniyle yerleşemeyerek dışarıda bekleyenlerin hak kaybına uğramaması için söz konusu kural anlaşılabilir bir gerekçedir. Komisyonun önceki raporlarında da belirttiği üzere aile bütünlüğünün önemi dikkate alınarak, güvenlik tedbiri alınmak kaydıyla, uygulama esnetilebilir.
4. Komisyon heyetine iletilen bir diğer yaygın şikayet, çadırların zamanla eskidiği yönündedir. Yetkililerden alınan bilgiye göre çadırların kullanım süresi dolan veya yırtılanların periyodik olarak değiştirilmektedir. Yine marketten aldıkları malzemeleri çadırlara taşımakta zorlanmaktan yakınmışlardır. Bazı sığınmacılar da sosyal faaliyetlerin arttırmasını istemişlerdir. Bu şikâyetler özveriyle sağlanan çalışmaların yanında ciddi herhangi bir insan hakkı ihlali denmeyecek basit yakınmalardır.
5. İncelenen bütün barınma merkezlerinde verilen acil servis ve ilk derece sağlık hizmetinin yeterli olduğu görülmektedir. Midyat ve Viranşehir Barınma merkezlerindeki sahra çadırlarında uzman ve pratisyen doktorların günde yaklaşık 300 hastayı muayene ettiği göz

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

önünde bulundurulmalıdır. Suruç toplanma merkezine sağlık hizmeti veren Suruç Devlet Hastanesi de aynı yoğunluğa sahiptir.

6. Heyetin inceleme yaptığı Mardin Midyat ve Şanlıurfa Viranşehir barınma merkezlerinde sığınmacı çocuklara anaokulundan liseye kadar eğitim verilmektedir. Prefabrik okullar temiz ve düzenli bulunmuş, kalabalıklaşma gibi bir sorun gözlenmemiştir. Ayrıca kendi müfredatlarına uygun ders araçlarıyla sığınmacılara verilen eğitim hizmeti yeterli bulunmuştur. Eğitimle ilgili, alınan bilgiler doğrultusunda, öğretmen sayısının artırılması gerekmektedir.
7. Şanlıurfa Suruç'ta yapılan incelemeler ve yetkililerden alınan bilgiler ışığında Türkiye'nin Ayn el-Arab/Kobani de yaşanan krize sessiz kalmadığı ortadadır. Zira çatışmalardan kaçarak Mürşitpınar sınırına yığılan sığınmacılar ihtiyaçları karşılanarak Suruç YİBO Toplanma Merkezine geçici olarak yerleştirilmiştir. Öte yandan söz konusu bölgede kamplar dışında kalanlara sürekli insani yardım malzemesinin ulaştırıldığı tespit edilmiştir.
8. Suruç Devlet Hastanesi yaşanan insani krizde çok önemli bir rol üstlenmiştir. Bölgedeki sığınmacılara sağlık hizmetinin verildiği tek yerdir. Çatışma bölgesinden getirilen yaralıların, büyük risk altında da olsa sınırın öbür tarafından alınıp Suruç Devlet hastanesinde tedavi altına alınmıştır. Çalışma şartlarının bu derece zorluğuna rağmen doktorların azimli ve idealist yaklaşımları takdire şayandır. Başka bir açıdan hastanenin faaliyetleri ülkemizin meseleye insani anlamda nasıl baktığının ve değerli çabalarının bir örneğidir.
9. Suruç İlçe Belediyesinin ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin sınırlı imkânlarına rağmen gösterdiği insani yardım çabası değerli bulunmuştur. İncelenen Suruç Belediyesi Çadırkenti yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği açısından güzel bir örnek teşkil etmektedir.
10. Şanlıurfa'da yapılan incelemelerde Valiliğin ve Büyükşehir Belediyesinin AFAD ve Türk Kızılayına barınma ve lojistik anlamında yapılan bütün yardım faaliyetlerine büyük destek

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

---

verdiği görülmektedir. Söz konusu kurumların bu faaliyetlerini organize bir şekilde sürdürmesi, devletin diğer kurumlarının yükünü paylaşması açısından önemlidir

11. Heyet, Irak'ın kuzeyinde IŞİD saldırısı sonrası Türkiye'ye sığınan Ezidi Iraklı sığınmacılarla tıpkı Suriyeli sığınmacılara yapıldığı ilk günden itibaren bütün insani yardımın yapıldığını tespit etmiştir. Bu durum Ezidilerle yapılan görüşmelerde teyit edilmiş; kendileri de Türkiye'ye minnettar olduklarını belirtmişlerdir.
12. Yerinde incelenen barınma merkezlerinden ve buralarda kalan sığınmacılarla yapılan görüşmelerden anlaşılmıştır ki; kamplarda Arap, Türkmen ve Kürtlere herhangi bir ayırım yapılmadan muamele görmektedir. Bu durum Türkiye'nin sığınmacılar konusunda ilk günden beri etnik kimlik, mezhep ve din ayrımı yapmadan sadece mazlum ve mağdur kimliğiyle hassasiyetle hareket ettiğini göstermektedir.
13. Başta AFAD olmak üzere; Türk Kızılayı, valilikler, belediyeler ve duyarlı sivil toplum kuruluşlarının sığınmacıların insani ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla aslında bu konuda kendisine görevler düşen Bileşmiş Milletler ve diğer büyük devletlere örnek olacak bir çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Zira yetkililerden alınan bilgiye göre bu çalışmaların finansmanı % 97 gibi bir oranda Türkiye'nin omuzları üstündedir. BM'nin katkısının yalnızca % 3 civarında kaldığı düşünüldüğünde Bileşmiş Milletler ve diğer büyük devletlerin daha fazla sorumluluk alması gerektiği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, incelenen merkezlerde insan onuruna ve sağlığına son derece önem verildiği, sığınmacıların ihtiyaçlarına tam manasıyla cevap verildiği, sığınmacılar için sadece bir barınma mekanı değil, bundan öte tam bir “yaşam alanı” meydana getirildiği, yöneticiler ve diğer tüm çalışanların bu bakımdan büyük bir özveri ve yardım duygusuyla çalıştıkları müşahede edilmiştir.

MARDİN VE ŞANLIURFA ZİYARETİ RAPORU

23-24 Ekim tarihlerinde Mardin ve Şanlıurfa illerine İnsan Hakları Komisyon Başkanı Ayhan Sefer Üstün başkanlığında yedi milletvekili tarafından ziyaret yapıldı.

Ziyaret önce Mardin Midyat ilçesine yapıldı. Midyat'taki mülteci kampında Ezidiler ve Ayn-El-Arab'dan gelen insanlar vardı. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin her türlü desteği ile hayatlarını idameye çalışıyorlar. Ancak Ezidiler Birleşmiş Milletler yetkililerinin kampa gelmesi, kendilerini dinlemesini ve AB ve ABD'ye gitmek istediklerini ifade ettiler. Bir mektup vererek, bunun Ankara'dan BM Merkezine iletilmesini istediler.

Midyat geçici barınma merkezi incelemesi sonrası Şanlıurfa'da çalışma yapıldı. Viranşehir geçici barınma merkezine ziyaret yapıldı. Burada 20140 kişi kalıyor. Türkmenler ve diğer gruplar kalıyor. Ancak Türkmenler kaldıkları yerlerden memnun değiller. Osmaniye veya Malatya'da ki geçici barınma merkezlerine gitmek istediklerini ifade ettiler. Türkmenlerin kaldığı yerleri ziyaret ettik. İstekleri mutlaka yerine getirilmelidir.

Daha sonra Şanlıurfa valisi ziyaret edilerek bölgedeki mülteciler hakkında bilgi alındı. Kampların dışında 400 bin kişinin Şanlıurfa'nın çeşitli yerlerinde kalıyorlar. Her türlü ihtiyaçları devlet tarafından karşılanıyor. Ayn-El-Arap'a İŞİD'in saldırısından sonra insani yardım olarak 820 tır malzeme gönderdiklerini ve bölgedeki bütün insanların ülkemize alındığı ifade edildi. Kobani'de sadece PYD güçleri kaldığı anlatıldı.

Suruç'ta Türkiye Cumhuriyeti Devleti her türlü ilgiyi sığınmacılara göstermiş durumdadır.

Ancak Ayn-el-Arap'tan gelen insanlara yapılan yardımın bütün dünyaya anlatılması gerekmektedir. Dış dünyanın özellikle ABD'nin bölgeyi sadece bombaladığı, hiçbir insani yardımın Türkiye üzerinden gönderilmediği anlaşılmıştır. Bölgeden gelen 250 bin kişiye yakın sayıda ki insanlara sadece Türkiye Devleti yardım ediyor, bakıyor, kolluyor. Sahip çıkıyor. Mültecilere yapılan yardımın hiçbir yerden gelmediği dünyaya anlatılabilir.

Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yaptığı yardımlar. PKK'nın hâkim olduğu yerlerde, onların propagandasına verilmemelidir. Şanlıurfa Büyük Şehir Belediyesi veya Diğer yardımlar kimler tarafından yapıldığı direk olarak devletin AFAD yetkilileri tarafından halka anlatılmalıdır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti bölgede moral ve motivasyon gücünü daha fazla artırmalı, devletin gücünü herkese göstermelidir. Suruç Devlet Hastanesinde bölgeden gelen yaralılara her türlü tedavi uygulanıyor. Suruç hastanesinde tedavisi yapılamayacak olanlar, başka hastanelere gönderiliyor.

Suruç hastanesinde her türlü branştan sağlık personeli mevcuttur. Burada tedavi olanların kimlikleri yetkililerce takip edilmeli, dünya basınına yapılan tedaviler geniş şekilde anlatılmalıdır. Suruç hastanesinde ambulans floşu olduğu, yaralıların sağlık personelinin can

güvenliğini zor sağlandığı ortamda sınırdan alınarak hastaneye getirilmesi ve tedaviye başlanılmasının çok önemli olduğunun belirtilmesi gerekmektedir. Savaş şartların da sağlık personeli fedakâr şekilde korkmadan, cesurane şekilde çalışıyorlar.

Suruç, Şanlıurfa bölgesinde kalan mülteciler mutlaka kontrol altında olmalı, olaylar geçince eski bölgelerine geri gönderilmeleri noktasında, şimdiden önlem ve çalışmalar yapılmalıdır. Bölgedeki bütün yerleşim yerlerinde sağlıksız yerlerde kalınmakta, çok büyük kalabalıklar bulunmaktadır. Kamp içi ve dışına yapılan yardımların Türkiye Cumhuriyeti Devleti bütün dünyaya tekrar tekrar çeşitli anlatım imkânları da kullanarak anlatılmalıdır.

10.11.2014
Dr. Reşat DOĞRU

Milliyetçi Hareket Partisi

Tokat Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

ÜLKEMİZE SİĞINAN SURİYE VE IRAK VATANDAŞLARININ BARINDIKLARI
ÇADIRKENTLER HAKKINDA İNCELEME RAPORUNA DAİR MUHALEFET
ŞERHİMDİR.

MÜLTECİ VE GÖÇMENLERLE İLGİLİ MEVZUATTAKİ SORUNLAR

Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Statülerine İlişkin Sözleşme 28 Temmuz 1951 tarihinde Cenevre'de imzalanmış ve 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye Sözleşmeyi 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalamış ve 29 Ağustos 1961 tarihinde onaylamıştır. Türkiye, 29 Ağustos 1961 tarihinde bu konudaki deklarasyonunu açıklarken sözleşmenin kapsamını "Avrupa'da meydana gelen olaylar nedeniyle" şeklinde anladığını ve kabul ettiğini ifade etmiştir. Böylece Türkiye 1951 Sözleşmesini ciddi bir "coğrafi sınırlama" ile kabul etmiştir. Türkiye buradaki Avrupa sözcüğünü daha sonra Avrupa Konseyi üye ülkeleri olarak tanımlamıştır. 359 Sayılı Onay Kanunu 5 Eylül 1961 gün ve 10898 Sayılı Resmi Gazete 'de yayınlanmıştır.

1967 yılında ise Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1951 Sözleşmesi'nde bazı değişiklikler öngören Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşmeye Ek Protokol'ü (1967 Protokolü ya da New York Protokolü) New York'ta kabul etmiştir.

1967 Protokolü'nün Sözleşmeye getirdiği en önemli düzenleme; Sözleşmedeki mülteci tanımında yer alan "*1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar sonucunda*" ifadeleri çıkarılarak zamansal sınırlama kaldırılmış fakat coğrafi sınırlama ülkelerin tercihinine bırakılmıştır. Türkiye, Bakanlar Kurulu'nun 1 Temmuz 1968 tarihli kararı ile Protokole katılmıştır. Ancak 1951 Sözleşmesi ile getirdiği coğrafi kısıtlamayı kaldırmamış ve günümüze kadar muhafaza etmeye devam etmiştir.

Türkiye'nin Sözleşmeye coğrafi kısıtlama ile imzalaması, teorik olarak, Avrupa ülkeleri dışından gelip Türkiye'ye sığınanlara mülteci statüsü tanımayacağı anlamına gelmektedir. Bunun yerine Sözleşme hükümlerine göre mülteci statüsü taşıyan kişileri "şartlı mülteci" olarak tanımlamakta ve üçüncü bir ülkeye yerleştirilene dek bir koruma sağlamaktadır.

Sözleşmenin onayından bu güne yaklaşık 40 kişi mülteci statüsünü almış, Avrupalı olmayan yüzbinlerce kişi Türkiye'ye sığınmış ancak; bu haktan mahrum bırakılmıştır. Afganistan, Irak, İran, Sudan, Somali başta olmak üzere Avrupalı olmayan yaklaşık 100 bin kişi Türkiye'de işlemlerinin sonlanmasını, şartlı mülteci statüsünü almayı ve Birleşmiş Milletler tarafından mülteci kabul eden bir ülkeye sevk edilmeyi çaresizce beklemektedir. Bu bekleme süreci bazen 10 yıla yakın sürmekte ve bu süre boyunca çalışma izni olmadan her türlü istismara açık bir halde hayatta kalma mücadelesi vermektedirler.

Türkiye, bu alandaki ilk yasal düzenlemeyi 6458 sayılı "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu" ile 04.04.2013 tarihinde gerçekleştirmiştir. Yasa 11.04.2013 tarih ve 28615 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yasada da söz konusu coğrafi sınırlama korunmuş, kendisine sığınan kişiler açısından Avrupalı ve Avrupalı olmayan ayırımını devam

ettirmiştir. Yasa ile düzenlenen eğitim, sağlık, sosyal yardım gibi hakların uygulamada çözülmeyi bekleyen birçok sorunu bulunmaktadır.

22 Ekim 2014 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla “Geçici Koruma Yönetmeliği” yayınlanmış ve yayım tarihiyle yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik sığınacak ülke arama amacıyla Türkiye’ye kitlesel olarak gelen yabancıların hak ve yükümlülüklerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Aynı yönetmeliğin geçici maddesiyle 28.04.2011 tarihinden itibaren Suriye’den Türkiye’ye sığınan, sayıları yaklaşık 2 milyonu bulan Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşları, Suriyeli vatansızlar ve Suriye’deki mülteciler bu geçici koruma kapsamına alınmıştır. Kobanê’den gelen Kürtler Suriye’den geldikleri için “geçici koruma statüsü” alıp bu yönetmelikte belirtilen haklardan faydalanabileceklerdir. Fakat Şengal’den gelenler 6458 sayılı kanunda belirtilen sığınma sistemine dâhil olacaklardır.

Yönetmelikte sağlık hizmetlerine ücretsiz erişim konusunda düzenleme yapılmış fakat çalışma serbestisi ile ilgili herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

29 Nisan 2011 tarihinde Suriye’den Türkiye’ye giriş yapan ilk göçmen grubundan sonra 2014 Ekim ayına kadar sayısı iki milyona yaklaşmıştır. İlk göçmen grubunun girişinde bu göçlerin kalıcı olmadığı kısa bir süre sonra Suriye’de istikrarın sağlanacağı ve gelenlerin tekrar ülkelerine döneceği öngörülmüştür. Ancak yaşananlar bu öngörüğü doğrulamamış aksine sadece Suriye değil Irak’tan da göçler gelmeye başlamıştır. Sayısı iki milyona varan göçmenlerden sadece 220.000 civarındaki bir sayı AFAD kamplarında barınmaktadır.

Sınır komşusu olduğumuz ülkelerde yaşanan savaşlardan kaynaklı yaşanan göçlerin Türkiye tarafından kabul edilmesi kuşkusuz önemli insani bir davranıştır. Gelen göçmenlerin kabul edilmesi kadar onlara uluslar arası mülteci ve göçmen hukukuna uygun bir muamelede bulunmakta önemli bir yükümlülüktür. Ancak bu yükümlülüğün yerine getirilmesi konusunda atılması gereken yasal adımların atılmadığı da ortadadır.

Uluslar arası hukuka uygun bir kabul yapılmadığı için sınırdan içeriye giren göçmenler kuralsızca ülkenin dört bir yanına dağılmakta ve ciddi sosyal ve toplumsal sorunların yaşanmasına yol açmaktadır. Her yol kenarında her sokak başında yalın ayak dilenen çocuklara ve kadınlara rastlamak artık alıştığımız görüntüler olmaktadır. Bazı kentlerde göçmenlerin yerleşim yerlerine girmeleri mülkü ve idari amirlerce yasaklanmaktadır. (Antalya iline girişlerin yasaklandığı basına yansıdı) Göçmenlerden bir kısmının kuralsız çalışmaya mecbur edildiklerine ölümlü kazalar sonrası basına yansıyan bilgilerden öğrenmekteyiz.

23-24 EKİM 2014 TARİHLERİNDE MARDİN MİDYAT VE ŞANLIURFA VİRANŞEHİR-SURUÇ ‘TA YAPILAN İNCELEMERE DAİR İZLENİMLERİM VE ÖNERİLERİM.

Tüm savaşlar insanlar için acı gözyaşı ve yıkım getirmektedir. Ancak Şengal ve ardından Kobane de yaşanan insanlık dramını salt savaş gerçekliği ve onun sonuçlarıyla ifade etmek yetersiz kalmaktadır. Vahşi yöntemler kullanarak masum ve savunmasız insanlara saldırılar

İŞİD adlı örgütün saldırıları sonucu yüz binlerce sivil insan yerlerini terk etmek zorunda kaldılar. Bu insanların önemli bir kısmı Türkiye'ye göç ettiler.

Daha ilk günden beri Şengal ve özellikle Kobane den gelen göçmenlerin karşılanması ve barındırılması konusunda devlet olanaklarının yeterince seferber edilmediğine dair tartışmalar kamuoyunda yer almıştır.

Gelen göçmenlerin dramları sürekli görsel ve yazılı basında yer almıştır. Şahsımda belirli aralıklarla sınır bölgelerini ziyaret ederek yaşananları yerinde görme imkanı elde ettim.

Hükümet yetkililerinin sınırlarımızı açtık söylemi doğru olmakla beraber; gelen insanların asgari bir barınma ve ihtiyaçlarının karşılanması konusunda devlet olanaklarının seferber edildiği bilgisinin gerçeği yansıtmadığına kendi gözlemlerimde de tanık oldum.

Bölgeye ziyaretlerde bulunan sivil toplum örgütleri ve çeşitli yardım kuruluşları yayımladıkları raporlarla da yaşanan yetersizliklere dikkat çekmişlerdir.

Komisyonumuzun konuyu araştırmak üzere bölgeye 23.24.Ekim 2014 tarihlerinde düzenlemiş olduğu inceleme gezisine de iştirak ederek hem edindiğim bilgileri teyit etme şansına eriştim. Hem de göçmenlerin yaşadığı sorunları yerinde görme şansı elde ettim. Komisyonumuzun gezi planlaması sadece resmi AFAD kampları olarak planlanmıştır.

Haliyle hazırlanan komisyon raporu AFAD yetkililerinin vermiş oldukları bilgilere dayandırılmış ve AFAD kamplarında edinilen izlenimlere yer verilmiştir. Gerçek durumun görülenlerden daha farklı olduğu gerçeği muhalefet şerhini yazmamı gerektirmiştir. Şahsımın önerisi ile komisyonumuz Suruç ilçemizde belediyenin sadece bir adet kampını görebilmiştir. Aşağıdaki kısa bilgiler dahi komisyonumuzun gözlemlediklerinin buz dağının görünen kısmı olduğunu doğrulamaktadır.

Öncelikle kamuoyunda bilindiği şekliyle AFAD'ın Suruç'ta yeterli çadır ve barınma merkezi kurmadığını gözlemledim. Toplamda 2 adet AFAD kampında 6100 kişiye hizmet verildiğini gördüm. AFAD'ın kendi tespitlerine göre 190.233 kişinin sınırlardan içeriye geldiği bilgisinin verilmesine rağmen; bu insanları barındıracak ve doyuracak bir çalışmaya girmemiş olması bana ilginç geldi. Bölgeye gittiğimizde de halen gelenleri barındıracak konaklama yerlerinin hazırlanması noktasında bir çalışmanın olmadığını gözlemledim.

Öte yandan Suruç Belediyesi'nin koordinesinde diğer bölge belediyelerinin katkılarıyla oluşturulan 4 adet çadır kentte ise 9.000 kişi ,SURUÇ merkezde 15.800 Kişi ve Suruç Köylerinde de 16.000 kişi olmak üzere toplamda 40.800 Kişinin sadece Suruç ilçemizin imkanlarıyla barındırıldığı ve iaşe verildiğini tespit etmiş bulunmaktayım. Suruç ilçemiz neredeyse ilçe nüfusunun iki katı kadar insana hizmet sunma noktasına gelmiştir. Takdir edersiniz ki bu hizmetlerin küçük bir ilçenin olanaklarıyla uzun süre verilmesi mümkün değildir.

Kamuoyunda yanlış anlamalara yol açan uygulamalardan birisi de gönüllü kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin ülkenin dört bir yanında gönderdiği yardımların KIZILAY'ın kendi yardımları olarak kamuoyuna sunmasıdır. Uygulama gereği bölgeye ulaşan tüm yardımlar önce Kızılay'a bağışlanmakta ve Kızılay aracılığı ile ihtiyaç sahiplerine dağıtılmaktadır. Bu

haliyle yapılan tüm yardımların Kızılay tarafından yapıldığı bilgisi kamuoyuyla paylaşılmaktadır. Bu durumda, gerçek yardım sahiplerini rahatsız etmektedir.

Bilindiği üzere; Türkiye'ye gelirken yanlarında hayvan ve araçlarını getiren göçmenlerin içeriye girmelerine izin verilmemiştir. Hayvanları ve araçları içeri alınmayan göçmenler sınırın mayınlı ara bölgesinde beklemek durumunda kalmışlardır. Yüzlerce araç ve yaklaşık 20 bin küçük ve büyük baş tan oluşan hayvanlar halen de içeriye alınmamışlardır. Hayvanların önemli bir kısmı telef olmuş, araçlarda yapılan top atışlarında büyük oranda zarar görmüşlerdir. Bu sorunda halen devam etmektedir.

Göçmenlerin Şanlıurfa Merkez ve Komşu illere dağılımı ise şu şekildedir.

SURUÇ: 40.800 kişi

ŞANLIURFA MERKEZ: 30.000 kişi

HİLVAN: 3.000 kişi

SİVEREK: 4.000 kişi

BİRECİK: 12.000 kişi

BOZOVA: 10.000 kişi

HALFETİ: 6.000 kişi

CEYLANPINAR: 600 kişi

VİRANŞEHİR: 1.300 kişi

TOPLAM: 113.100 KİŞİ

KOMŞU İLLERE GİDEN GÖÇMENLER

DİYARBAKIR: 11.000 KİŞİ

MALATYA: 3.500 KİŞİ

MARDİN: 4.000 KİŞİ

ADİYAMAN: 5.500 KİŞİ

ANTEP: 4.000 KİŞİ

TOPLAM: 28.000 KİŞİ

GENEL TOPLAM : 141.100 KİŞİ

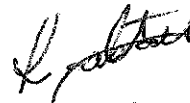
Şanlıurfa merkez ve ilçelerinde kalan göçmen sayısı ile komşu illere giden göçmenlerden tespit edebildiklerimin toplam sayısı 141.100 kişidir. Kuşkusuz tüm göçmenlerin eksiksiz tespit edildiğini iddia etmek zordur. Ama bu titiz çalışma sonucu elde edebildiğim veriler bunlar olmakla beraber halen AFAD 'İN bildirdiği 190.233 sayısına erişemedim.

Sayısının az ya da çok olmasından ziyade AFAD'ın bu rakamlara uygun bir hazırlık ve çalışma yürütmemesi kamuoyundaki eleştirileri haklı çıkarır niteliktedir.

Her ne kadar Suruç ilçemizde büyük bir kampın kurulmasının planlandığı söylene de kış aylarına girdiğimiz bu ana kadar çalışmanın somutlaşmadığını belirtmek gerekir.

ÖNERİLERİM:

- 1- Türkiye'nin bir an önce 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesine koyduğu coğrafi sınırlamayı kaldırıp Avrupalı / Avrupalı olmayan ayırımına son vermesi,
- 2- Coğrafi sınırlamanın kaldırılmasına paralel olarak 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunundaki Şartlı Mülteci statüsünün kaldırılması ve tüm mevzuatın buna uygun revize edilmesi,
- 3- 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunundaki hakların uygulamada hayata geçirilmesi ve insan hakları ihlaline neden olacak maddelerinin bir an önce değiştirilmesi,
- 4- Geçici Koruma Yönetmeliğinde düzenlenen kimlik kartlarının dağıtımına ve başta sağlık olmak üzere eğitim, sosyal yardım gibi hakların ayrımcılık yapılmadan herkese eşit bir şekilde bir an önce uygulanmaya başlanması,
- 5- Sosyal devlet ilkesi gereği, sayıları 2 milyonu bulan geçici koruma altındaki Suriyeliler ve diğer statülerdeki yaklaşık 100 bin kişiye barınma, sağlık hizmetleri, gıda ve temizlik, ilaç gibi temel ihtiyaçların devlet tarafından karşılanması,
- 6- Şengal ve Kobanê'den gelenlere ev sahipliği yapan belediyeler başta olmak üzere yerel yönetimlere merkezi bütçeden yeterli ek ödeneğin tahsis edilmesi,
- 7- Acilen kış koşullarına uygun barınma olanaklarının yaratılması gerekir.
- 8- Şanlıurfa ili dışına giden göçmenlerin tespitlerinin yapılarak buldukları yerde gerekli insani yardımların sunulması yoluna gidilmelidir.
- 9- Göçmenlerin yoğun olarak barındığı sınır illeri afet kapsamına alınarak kamu olanakları bu kapsamda ilgili illere hızla ulaştırılmalıdır.
- 10- Kobane -Türkiye sınır hattının mayınlı ara bölgesinde beklemekte olan göçmenlerin hayvanlarının satın alınması yoluna gidilerek yaşanan mağduriyetler giderilmelidir.
- 11- Sınır bölgesinde bekletilen araçlar sınırın iç kısmında güvenli bir bölgeye alınmalıdır.

Kemal AKTAŞ

Van Milletvekili

12.11.2014

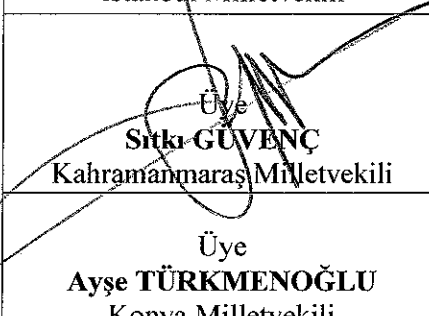

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 35

12.11.2014

Konu : Ülkemize Sığınan Suriye ve Irak Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler
Hakkında İnceleme Raporu -5- kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Katip Reşat DOĞRU Tokat Milletvekili
Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili	Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili
Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili	Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili	 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili
Üye Ziver ÖZDEMİR Batman Milletvekili	Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili	Üye Atila KAYA İstanbul Milletvekili
Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili	Üye Bülent TURAN İstanbul Milletvekili	Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili
Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili	Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili
Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili	Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili	Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili
Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili	Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili
 Kemal AKTAŞ Van Milletvekili		

Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm>
adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 5406 – 420 5399   **Faks:** 0 312 420 2492

E-posta: insanhaklari@tbmm.gov.tr